

Slagsmål mellem Michel Nielsen og
Niels Mogensen i Kunnerup.

For Retten melte Chr. Bache fra Constantinsborg paa Bonden Niels Mogensen i Kolt hans Vegne og fremlagde een her ar Retten dend 10. August sidst udtagen Stefning, som hand med dends Forkyndelse og andre Paa-skrifter begiærede læst og protocolleret, som og skeede, og lyder Fol. 477. Hvorefter hand siden Sagen helst saaes mindelig afgjort begiærede Opsættelse til i Dag 8. dage, som er dend 22.de September.

Hospitalets Forstander Schou fra Aarhus melte for Retten som Forsva for indstefnte Michel Nielsen og Stifdatter Johanne Pedersdatter, og be klagelig allerførst maatte anmelden i Retten, at bemelte Johanne Pedersdatter forstefnte Tiid er saaledes blevet medhandlet, at der icke med n er Haab om, efter saa lang Tiids Forløb, at komme til sit Helbred igien icke desto mindre, siden det er Fattigfolk, der icke formaar nogen vitløftig Sag at udholde, og dend travle Kornhøst ellers imidlertid indfaldt, har Forstander Schou mundtlig proponeret Fuldmægtigen fra Constantinsborg, som og her udi Retten sker, at naar disse stridende Parter fo det forstefnte og mellem dem mislig passeede, saaledes som de her begyndte det, og midt det mellem hinanden enhver tager Skade for Hiemgæld og forbinder sig til her i Rettens Protocol, at dend ene ubehindret af dend anden paa Veie og Stier i deris lovlige Arinde skal have og nyde Fred, saafremt denne Sag icke skal staae enhver af Parterne aaben for, med hvad videre kand casistere?. Saa Forstander Schou som Forsvar icke eller vil have noget at erindre for umulig i dend Henseende at forskaan fattige Folk for saadan en Bekostning, som dend Sag kand foraarsage, og disse enfoldige Mennesker ventelig icke har begreben forud, thi dend hastige og ilfærdige Stefning, som Niels Mogensen i Konnerup har ladet udtage, gjør icke noget til Styrke i Sagen, maatte det derfor behage Mons. Bache at declarere sig, enten hand saaledes er sindet at afhandle dend Sag eller icke, har Forstander Schou først derefter at tage Mesurer?, formodende ellers at dette vel icke kand skee uden i Qualite som Fuldmægtig for høyædle og velb. Hr. Conferentze Raad Charisii med mindre speciel Ratisfication til ham for Bonden Niels Mogensen.

Christian Bache svarede, at hand næfnte dend begierte Opsættelse blev bevilget, og at hand forresten angaaende Sagens mindelige Afgiørelse hafde de rimeligste billige Tanker, som hand var nød til nu her, Forstander Schou saa vitløftig her vil? det sig ligeledes at proponere, som gaar derhen, at Johanne Pedersdatter og Stiffader Michel Nielsen i Over Koldt betaler de anvente Omkostninger med 3 Rd. 1 m. 6 sk., som har og tilforn har holt om, og de begge at udlove herefter at lade Niels Mogensen vare i Roelighed, kand Sagen dermed have en Ende, hvad Baches Autorisation angaar, saa mente hand det gratis af Forstander Schou er bleven erindret. icke desto mindre erklærede hand, at hand var Hr. Conferentz Raad Charisii Fuldmægtig, og at hand efter hands Ordre for hand Bonde i Dag møtte.

Forstander Schou efter sliq Declaration erklærede sig til contra Udtagelse paa fornæfnte Michel Nielsen og Stifdatters Vegne, og ønskede helst Sagen til dend Ende udsat i 3 Ugger, som hand ellers overloed til Rettens Goffindende. Retten paraabte de indstefnte videre, men ingen af dem møtte, altsaa da Parterne baade er uens om Sagens mindelige Afgiørelse og dends Opsættelse, forelagde Retten de tvende indstefnte og udeblefne Vidner, som sorterer under denne Ret, nemlig Jens Nielsen og Hustrue Maren Laursdatter i Over Koldt under Faldsmaals Straf efter Loven at møde her for Retten til næste Rett, som er Thiirsdagen dend 22. hujus deres eedelige Vidnesbyrd i den Sag at aflægge og paasvare paa Spørsmål at svare efter det ergangne Stæfnemaal. Hvilken Foreliggelse Citantens Fuldmægtiq besørger beskreven og dennem forinden lovlig lader bekiendtgøre, blev saa Sagen saaledes til næste Rett.

Jens Mørch i Holme kongl. Mayests. Birkedommer udi Friherskabet Marselisborg Birk, gjør vitterlig, at for mig andrager Constantinsborg underliggende Bonde Niels Mogensen udi Over Koldt, hvorledes hand næst afvigte Fredag, som var dend 7. August om Formiddagen klokken mellem 9 og 10 slet, da hand i sit lovlige ørinde og med et læs Tørv kom hjem kiørende paa Veien fra Marken, og var kommen nær til Boelet i bem.te Over Koldt, som Jens Nielsen paaboer, af Hospitalsbonden Michel Nielsen og Stifdatteren Johanne Pedersdatter ibdm., hvoraf den eene hafde en Tjrekølle, men dend anden en Økse udi Haanden, paa en grum og uherlig Maade skal være bleven anfaldet, og med Hug, Slag, Støden og Haandgreb, saaledes bleven overvældet, handlet og tilredt, at benæfnte Niels Mogensen ei allene paa Kroppen skal have efterladt guule og blaae strimede Mærker, men endog et stort og betydeligt Saar bag udi Hovedet, saa hand det meeste og siden dend Tiid har maattet holde Sængen, da hand og der, af Chirurgus Hr. Berner i Aarhus saaledes paa hands Leje skal være besigtiget og syenet, hvilket hand med mere Sagens og dends Oprindelse i Ord og Gierning be- træffende, og til hands Nødtørft, hand her for mig i Retten paa Marselisborg Ting til et lovlig Tingsvidne Erhvervelse agter at lade fremføre og bevisliggiøre. Thi Stæfnes Michel Nielsen og Stifdatter Johanne Pedersdatter i Over Koldt med Forsvar for mig i Rette at møede paa Marselisborg Birketing Tiirsdagen dend 25.de agl. førstkommende, med flere foruden Ting og Fæstedage efter Loven. Citantens Deposition og Sigtelse at moedtage Attester og anden lovskickende Beviser, dend Sag vedkommende at saa producere, samt Vidner stefnte og ustefnte, derom at anhøre, alt betræffende Eders Michel Nielsen og Johanne Pedersdatter grove og slette Forhold, efter foregaaende Trudsler og Undsigelser, denne Handel og alle deraf dependerer de Omstændigheder vedkommende, hvorom og i forbenæfntes Tilfælde at vidne, under Lovens Faldsmaal, til forbemelte Tiid og Ting dend 25. Agl. førstkommende indkaldes Jens Nielsen og Hustrue Maren Laursdatter i Over Koldt, samt om vil møede for at spare Omkostningerne, Jens Michelsen ibd., Michel Christensen, tienende Niels Mogensen sammestæds, og Jens Pedersen af Neder Koldt tilligemed Rasmus Rasmussen hos Søren Madsen i Liming, Eders Sandheds Vidner i denne Sag at aflægge og forklare, hvorefter Citanten et lovlig Tingsvidne agter at erhverve til Bekræftelse under min Forseigling. Holme dend 10. Aug. 1761.

Anno 1761 dend 10. Aug. haver vi underskreven Søren Jensen Juul og Michel Nielsen af Wormslef lovlig forkyndet dend Stæfning for Michel Nielsens Bopæl i Over Koldt, hvor omtalte med hands Hustrue, som lovede at tilstaae os Forkyndelsen, og sige hendes Mand samt Datter vores ørinde. I lige Maad have vi forkyndet same Stæfning for bem.t Tiid for de øvrige udi nafngiven paagiældende Persohner, med deres Bopæl og Tilholdssteder, hvor vi talte med dem selv alle Vegne, hvilket vi hermed bevidner: Saa sandt hielpe os Gud og hands hellige Ord. Søren Jensen, Michel Nielsen, begge af Wormslef.

Indbemelte Stæfning antages herved paa Michel Nielsens og Stifdatter, Vegne, at staae i fuldkommen Kraft til afhiemling inden Retten i Dag 3 Ugger dend 15. Sept. førstkommende i fald denne Sag icke forinden mindelig rette Dag reserveres.

Marselisborg Birketing dend 25. Aug. 1761. L. Schou
 Produceret og læst i Retten paa Friherskabet Marselisborg
 Birketing dend 15. Sept. 1761. A. Gieding.

478.b.

For Retten møtte paa høyædle og velbaarne Hr. Conferentz Raad Carisii Vegne Fuldmægtigen Christian Bache fra Constantinsborg, for bemelte hands Husbonds Bonde Niels Mogensen i Over Koldt udi dend Sag contra Michel Nielsen og Stifdatter Johanne Pedersdatter ibd., som i 8.te Dage her hos Retten blev anhangiggjort og producerede denne respective Rettens Udstede Forelæggelse, som hand medens Forkyndelses Paaskrift begiærede læst og protocollen tilført, som og skeede, lydende Fol. 483.

Så endskønt Vidnerne i Følge, som allerede her for Retten er til stede for i denne Sag deres Vidnesbyrd at aflægge. Saa vilde dog Bache forinden med Sagen videre blive fremført paa Niels Mogensens Vegne tilbyde Michel Nielsen og Stifdatter Johanne Pedersdatter venlig Forlig paa dend maade, som her i Dag otte Dage i Protocollen blev diciteret og derefter sidst afvigte Løverdag dennem udi Forstander Schous Huus og i hands Overværelse er bleven tilbuden, siden Niels Mogensen aldeles intet attraaer uden Lod, og de hidindtil hafte Omkostninger lige frem erstattet og hvorefter hand vilde ervarte hvorvir de selv eller nogen paa deris Vegne kunde være disponeret. Indstefnte Michel Nielsen og Stifdattere med Forøvar Hr. Forstander Schou blev af retten paaraabt om nogen af dem var tilstede, og hafde noget at svare til Hr. Bachers Vidne i dag fremførte Proposition denne Sags mindelige Afgiørelse, men ingen af dem møtte, allene Michel Nielsens Hustru Maren Olufsdatter var tilstede for Retten, og blev det tilbuden Forliig bekendtgiort, da hun dertil svarede, at de icke vilde betale 2 rd., det maatte gaae hvor høit det vilde. Hvorefter Bache efter Stefnemaalet fremstillede Niels Mogensen at giøre en Beklagelse, som og skeede saaledes., at hand d. 7. August sidst om formiddagen omtrent kl. 9 slet fra hans paa-boende Gaard o Over Koldt, var udkjørende med Hæst og Vogn til Tørv-nosen kaldet Store Marcken, for at hjemhente nogle der staaende Tørv, som hand tillige med hans liden Søn Jens Nielsen 14 år gammel læsede, og derpaa kiørte deres Vogn til Byen, hvor Michel Nielsen af Over Koldt samt Stifdatter Johanne Pedersdatter med et læs Tørv for ved ham var kiørende, som de i forbenæfnte Stormarch ogsaa hafde hentet uden at nogen af Parterne hellers med hinanden samme steds hafde haft nogen Samtale, og da de var komne tæt ved Jens Nielsens Tofthjørne i Over Koldt, hafde Michel Nielsen spurdt Niels Mogensen, hvor det kom sig, at hand hafde understaaet sig med noget Hør forhen at kiøre over Enden af een eller flere af hans Rugagre, hvortil Niels Mogensen svarede, hafde intet kiørt derover med noget Høe, men Michel Nielsen blev ved hans Paastand, hvilket af Niels Mogensen blev imodsagt med det tillæg, at bemt. Michel Nielsen var paa Ormslef Mark at pløje og derfor icke kunde see det, imidlertid ifald der skulde være giort nogen Skade, vilde Niels Mogensen at der paa maatte tages Syn, og hvad han da kunde blive tilkiendt at have giort Skade, vilde hand gierne betale det, hvorpaa Johanne Pedersdatter, som gick bagefter hendes Stiffaders Vogn med en øxe paa Armen, sagde til hendes Fader: Tie stille Fader, kand skee det er altsammen hans og ikke eders, hvortil Niels Mogensen skal have sagt, det vedkom hende icke, hun hafde intet deri at sige, da hun og Michel Nielsen begge sagde ja, og da Niels Mogensen saaledes ville kiøre fra dem, kom Johanne Pedersdatter fremtrinendes for ved dend højre Side af Niels Mogensens Bæster, slog dend eene straxen i Panden med øx hammer og derpaa strax gick til Niels Mogensen og med opholdende skarp øxe spurte ham, om hand vilde have lige saa meget, hvor over hand blev forfærdet og værgede for sig med sit Svøbeskaft, da dog desuagtet Johanne Pedersdatter gick til ham, anfaldt ham med øxhammeren paa hands venstre Arm med mange Slag, at hand ei kunde røre dend, da hand imidlertid med hans højre Haand, som hun hafde Øxen i, og skød hende tilsiide, da Michel Nielsen kom farende ud af hans Vogn og med en Tykølle i Hånden slog Niels Mogensen et dybt Slag i Hovedet, at hand faldt ned paa Jorden, da bemelte Michel Nielsen tillige med Stifdatteren gav sig paa ham, knugede og stødede ham, endelig kom hand op igien, og da kom Johanne Pedersdatter paanye anfarende og greb Niels Mogensen i sit Haar, bant eller rakkede det tilsammen under hans Quærke, at hans Halsben knagede, og var ligesom hun ville have kvalt ham, da imidlertid Niels Mogensens forbemte liden Søn raabte om Redning, som og til ald Lykke af Jens Nielsen og Hustrue blev given, der saaledes hørte Drengens Raab, og ved deres Hielp skilte ham ved deres Hænder, da Michel Nielsen og Datter ved dend Lejlighed slap ham. Da han kom hjem fra dennem, blaae, blodig og ilde til riid, hvor hand loed til sig kalde hans Nabo Jens Michel:

i Over Koldt og Jens Pedersen i Neder Koldt, som strax synede Skaden og derom kand bære Vidne, da samme Dag Feltskæperen Hr. Berner i Aarhus af Conferents Raad Charisius blev sendt til hannem for hannem at syne og forbinde, hvilket altsammen Niels Mogensen erbydes under Eed at bekræfte. Hvor næst Bache fremstillede Jens Nielsen og Hustru Maren Laursdatter af Koldt, som hvad begiærede at måtte tages i Eed og derpaa til hans Vidners aflæggelse at blive admitteret i Retten, forelæste de tvende fremstillede og forelagde Vidner Jens Nielsen og Hustru Maren Laursdatter Eedens Forklaring af Lovbogen, med alvorlig Formaning at vogte sig for Meened. Hvorpaa de enhver for sig aflagde deres Eed med opragte Fingre efter Loven, deres Sandhed i dend Sag at ville vidne, og derpaa vandt, at da de dend 7. Aug. sidst, som var en Fredag ungefæhr kl. 9. paa Formiddagen i deres Huus hørte et anskrig af Niels Mogensens Søn Jens Nielsen paa Marken trende Agres Bredde fra Vidnernes iboende Gaard, løb de strax derud, da de ser, at Michel Nielsen løb fra Niels Mogensen hen til sin Vogn med en Kølle i Haanden, og hans Stifdatter Johanne Pedersdatter slog Niels Mogensen over Ende og lagde sig paa ham samt daskede ham med Næven paa Røgen, da hand laa næsegrus paa Jorden, hvorpaa Vidnet Jens Nielsen drog hende fra ham, hvilket hans Hustru Vidnet Maren Laursdatter først da kom til og saae, nemlig at hendes Mand skielte Johanne Pedersdatter fra Niels Mogensen, thi videre sagde hun sig af forestaaende Forklaring i at være vidende, undtagen hvad Drengens Raab og anskrig angaar, derpaa forklarede begge Vidnerne ensstemmig, at da Johanne Pedersdatter og Niels Mogensen kom op paa Fødderne, saa de at Blodet løb af dem, og derefter da Niels Mogensen hafde sagt og viist Vidner sit Hoved : see hvorledes de har handlet med mig, gik de hver hiem til sit Huus, og som de erklærede ei videre til den Sags Oplysning at være vidende. Hr. Bache og ? ei noget tilspurte, og ligesom og de indstæfnede alle deres Forsvar ? efter Paaraab dennem at contra quæstionere, blev da Chr. Bache fremlagt Chirurgii Hr. Berners Attest med stemplet Papiir forsynt, som han begiærede læst og Acten tilført, som og skeede, der lyder saaledes: Folio 483. Hvorefter Bache begiærede Sagen opsat til i Dag 8. te Dage for at føre nogle flere Vidner, som Retten bevilgede. Beror saa Sagen til næste Stæfne d. 30. Sept. førstkommende.

Udtog af Friherkskabets Marselisborg Birketings Justits Protokol udi Sagen, som Niels Mogensen i Over Koldt haver ladt anhängig giøre contra Michel Nielsen og Stifdatter Johanne Pedersdatter ibm. for saavit en Forelæggelse til tvende udeblevne Vidner angaaes Tirsd. d. 15. Sept. 1761
 Saalydende: Retten paaraabt de indstefnte Vidner, men ingen af dem møtte, altsaa da Parterne baade er uens om Sagens mindelige Afgiørelse og dend Opsættelse, forelagde Retten de 2. de udstefnte og udeblefne Vidner, som sorterer under denne Rett, nemlig Jens Nielsen og Hustru Maren Laursdatter i Over Koldt under Faldsmaals Straf efter Loven at møde her for Retten til næste Rett, som er Tirsd. d. 22. Hujus deres endelige Vidnesbyrd i denne Sag at aflægge, og Parterne paa Spørsmal at svare, efter det ergangr Stæfnemaal. Hvilken Forelæggelse Citantens Fuldmægtig besøger beskreven og dennem forinden lovlig lader bekendtgjøre. Beror saa Sagen saaledes til næste Rett. Dets til Bekræftelse under min Forseigling.

Marselisborg Birketings Rett dend for bemt. 15. Sept. 1761.

Denne Forelæggelse haver vi undertegnede rigtig forkyndte hos Jens Nielsen og Hustru i Over Koldt, som lovede at holde sig same efterrettelig. Saa sandt hielpe os Gud og hans hellige Ord.

Søren Jensen, Jens Michelsen, begge af Ormslef.

Produceret oplæst i Marselisborg Birketings Rett dend 22. Sept. 1761

A. Gieding.

Da ieg paa Hr. Conferentze Raad Charisius Ordre og hans Fuldmægtig Mons. Bache skriftlig Begiering af den Dags dato mig til Koldt at begive og een af Conferents Raadens Bønder at besigte ved navn Niels Mogensen, som ilde var medhandlet og slagen, saa har ieg som baade nøye efterseet og visiteret, og befunden paa dend venstre side af Hovedet 3 Fingres bred fra dend runde Circel af Øret indvendig paa dend bageste Siide af de Ashes Parutalis var en ophoven Tumor, som befandt sig saa stor som et hønseæg, og var Saaret en torne lang og fire linier bred, saa at huden hafde løst sig i en Circumference saa store som en Rigsdaler fra Cranio, hvilket Saar ieg haver forbunden, for det andet saa haver ieg dend Mand besigtet paa hans Legeme og paa det venstre Skulderblad 1 blaae Tumor som noget af Huden var afreven, for det tredie paa dend venstre Overarm paa dend yderste Siide af Albuen en stor Tumor, som er nævestor og var gandske med Blod underløben og under Haanden til Fingrene var Huden afslagen. Dette er dette som ieg har forefunden, saaledes ved overbem. Bonde, hvilket ieg hermed fremdeles attesterer og bekræfter med min egen Haand og Signet.

Johan Fr. Berner Amts Chirurg udi Aarhus dend 7. Aug. 1761.

folio 491 b.

Dend mellem Niels Mogensen paa dend eene og Michel Nielsen samt Stifdatter Johanne Pedersdatter, alle af Over Koldt paa dend anden Siide for nogen Tiid siden opkomne Misforstaaelse, som ved Friherskabet Marselisborg Birketing er anhängig givet og hvor udi nogen Vidner allerede er bleven førte. Er i Dag saaledes i Overværelse af os undertegnede bleven bilagt, af de paagieldende, for aldt dem paa begge Sider formentlig hafde mellemværende i ald Kiærlighed ere forenede, saa er alt før ? passeret, ligesom u-talet og u-skrevet skal være død, magtesløs og som aldrig tænkt her efter at ansees. Særdeles haver de ved baste Løfter hinanden forpligtet, at hvem af dem fra nu af her efter i Ord eller Gierning, enten ved sig selv Tjenestetyende eller Børn, hverandre med noget for uvarligen, det være sig lidet eller meget, som til Skiildsord, eller det der af kommende kand give Anledning udi en Milckt af 10 Rigsdaler til Koldt og Ormslef Sognes fattige, uden noget Søgemaal derom at anlægge skal være henfalden, hvor ved dog agtes, at dend klagende Sag lovlig skal legitimere, og hvis u-lemper da findes ovenstaaende ti Rigsdaler foruden anden Straf at erlægge og betale i ydermere haver Michel Nielsen i bemt. Over Kolt paa Stifdatters og egne Vegne, udloved til nogen Erstatning for de ved Søgsmålet paagaaende Omkostninger er til Chr. Bache^{xix} Fuldmægtig ved Constantinsborg at betale 2 Slettedaler skriver -- det halve til Paaske og det halve til Sct. Hansdag førstkommende, og hvorved da alle Ting skal være hævet og afgivet samt dette Forlig, som Hr. Forstander Schou til Paategning insinuerer, dernæst i Retten at producere, og der ved det paastæfnede at ophæves og frafalder, hvilket saaledes af vedkommende og os undertegnede med egenhändig Underskrift stadfæstes.

Ormslef Præstegaard d. 11. Oct. 1761.

Michel Nielsen paa egne og Stifdatters Vegne.

Niels Mogensen.

Som Overværende ved denne Forlig og billige Forening

Chr. Bache. Til Vitterlighed

Knud Jensen L. Schou.